

Paraša: Be-har

2 817 písmen

737 slov

57 veršů

99 řádek

24 micvot

שש שנים תזרע שדה ושש שנים תזמר כרמך ואספת
את-תבואתה: ובשנה השביעת שבת שבתון יהיה לארץ
שבת לה' שדה לא תזרע וכרמך לא תזמר:

Šest let budeš osívat své pole a šest let budeš prořezávat svou vinici a sklízet svou úrodu. A roku sedmého bude mít země šabat odpočnutí, šabat Hospodinův, své pole nebudeš osívat a vinici svou nebudeš prořezávat.

Sidra pro tento týden: Be-har**1. alija (Va-ikra 25:1–13)**

Nařízení ohledně roku odpočinku. Každý sedmý rok má mít země svůj „šabat“ (tzv. *šmita*). Zákaz obdělávání země a prořezávání vinic během sedmého roku. To, co sedmého léta vyrostlo, bude považováno za *hefker* (bez majitele). Po uplynutí sedmi sedmiletých cyklů následuje padesátý rok, rok jubilejní (*jovel*), kdy se ruší dluhy a půda se vrací původnímu majiteli.

2. alija (25:14–18)

Zákony ohledně koupě půdy. Při prodeji půdy se cena odvíjí od počtu let, které zbývají do jubilejního roku. Pokud budou lidé dodržovat všechna nařízení, poskytne jim země bezpečí.

3. alija (25:19–24)

Pokud by někdo namítal, že sedmého roku nebudou mít lidé co jíst, může si být jist, že země poskytne během předchozích let dostatek úrody, aby během roku odpočinku nikdo nehladověl. Zákaz trvalého prodeje půdy – země patří Bohu, lidé jsou na ní pouze hosty a přistěhovalci.

4. alija (25:25–28)

Pokud by někdo zchudl natolik, že by musel prodat část dědičných pozemků, bude mít jeho nejbližší příbuzný nebo i on sám předkupní právo na to pozemky vykoupit. Pokud se tak nestane, vrátí se mu půda během jubilejního roku.

5. alija (25:29–38)

Pokud někdo prodá dům v ohrazeném městě, může ho od nového majitele vykoupit zpět pouze během prvního roku po prodeji. Po uplynutí této jednoleté lhůty dům případně natrvalo kupci a jeho rodině a nevztahuje se na něj zákon o jubileu. Domů ve dvorech, které jsou považovány za součást pole, se toto nařízení netýká a při jubileu je na ně možné vznést nárok. V případě levitských měst

platí, že Levité mají navěky nárok na vykoupení domů ve svých městech – jedná se o jejich dědičný majetek. To platí i pro polnosti nacházející se v okolí levitských měst. Nařízení podporovat svého bližního v čase nouze. Toto nařízení se týká i přistěhovalce a hosta. Zákaz půjčování peněz na úrok.

6. alija (25:39–46)

V případě, že někdo zchudne natolik, že nemá peníze na základní obživu, může prodat sám sebe do otroctví. Je nařízeno, aby se s takovým člověkem nezacházelo jako s otrokem. Nový majitel ho nesmí zotročit robotou. Má pracovat jako námezdní dělník, a to jen do jubilejního roku. Zákony ohledně otroctví: je možné otroka koupit, je možné ho i odkázat rodině v rámci dědického řízení, ale pokud se jedná o jisa'elského otroka, nesmí být zotročen robotou. Otrok má právo na to být vykoupen. Může se vykoupit sám, případně jej má za povinnost vykoupit jeho rodina. Prodejní cena otroka je stanovena podle let, která zbývají do jubilejního roku. Bůh připomíná Jisra'eli, že i oni jsou jeho symbolickými otroky, a že to on je vyvedl z Egypta.

7. alija (25:47–26:2)

Pokud by Nežid, který sídlí v Jisra'eli, koupil židovského otroka, má tento otrok právo být vykoupen svými příbuznými. Nesmí být zotročen robotou a může pracovat jen jako námezdní dělník. V jubilejním roce má právo odejít jako svobodný člověk.

Haftara (Jirmejahu 32:6–27)

V dobách, které bezprostředně předcházely zničení prvního Chrámu, Bůh nařídí proroku Jirmijahuovi, aby šel a vykoupil pole svých předků, které patřilo jeho bratranci Chanamelovi. Zatímco Jirmijahu plní příkaz, obrací se později na Boha s otázkou, proč po něm byla tato koupě požadována, když stejně bude celá země dobytá nepřítelem.

Velký, mocný a bázeň budící

Jirmijahu (Jeremiáš) není z proroků překypujících optimismem. Je konečným prorokem zkázy a pádu Judska a prvního Chrámu. V haftaře tohoto týdne je však Jirmijahu pověřen, aby lidu sdělil poselství, že navzdory hrozící zkáze visící nad národem stále existuje naděje na obnovu. Když Bůh dává Jirmijahuovi znamení, které má lidu předložit, odpovídá prorok modlitbou, v níž popisuje Boha jako „Boha velkého a mocného (Ha-El ha-gadol ha-gibor)“ (32:18).

Jirmijahuův popis Boha evokuje slova, kterými se modlíme na začátku Amidy, modlitby vestoje. Boha popisujeme jako „velkého, mocného a bázeň budícího“ (Ha-El, ha-gadol ha-gibor ve-ha-nora), což vychází z Mošeho popisu Boha (Devarim 10:17). Ačkoli Jirmijahova slova byla pravděpodobně míněna pouze coby chvála Boha, někteří talmudičtí učenci si všimli nesrovnalosti mezi Mošeho a Jirmijahovým popisem:

Rabi Jehošua ben Levi řekl: „Proč byli muži, kteří sestavili slova Amidy, nazýváni ‚muži velkého shromáždění‘? Protože navrátili korunu Svatého, budiž požehnán, její někdejší slávu.

Na začátku totiž Moše Nejvyššího popsal slovy: ‚Bůh velký, mocný a bázeň budící.‘ Pak přišel Jirmijahu a řekl: ‚Cizinci ničí jeho Chrám. Kde je tedy bázeň, kterou má budit?‘ V důsledku toho Jirmijahu vynechal přívlastek ‚bázeň

budící‘. Během vyhnanství přišel Daniel a řekl: ‚Cizinci zotročují jeho děti (Jisra‘el). Kde je jeho moc a síla? A tak vynechal slovo ‚mocný‘.

Po návratu z vyhnanství přišli muži Velkého shromáždění a řekli: ‚Naopak! V tom spočívá jeho moc, že potlačuje Svůj hněv, že má trpělivost s bezbožným. V tom spočívá i bázeň, kterou před ním ostatní mají, neboť kdyby nebylo bázně před ním, jak by se mohl Jisra‘el udržet mezi tolika národy!‘“

Jak by však mohli proroci Jirmijahu a Daniel zrušit něco, co ustanovil Moše?

Rabin El‘azar řekl: „Protože věděli, že Svatý, budiž požehnán, trvá na pravdě a oškliví si lež, nepřipisovali by mu vlastnosti, o nichž by v tu chvíli sami nebyli přesvědčeni.“

(Joma 69b)

Z této agady plyne, že učenci brali svůj vztah k Bohu a k modlitbě velmi vážně. Slova modlitby, byť odříkávaná z paměti, nesmí nikdy zevšednět do automaticky opakovaných frází. Jistě mohou nastat chvíle, kdy se cítíme jako Moše a jindy jako Jirmijahu nebo Daniel. Důležité je pamatovat si, že židovská modlitba, naše promluva k Bohu a oběť, kterou mu přinášíme, musí odrážet pravdu prožívané zkušenosti. Jedině zcela upřímně míněná modlitba totiž může být přijata.

